

RefWorks: al je literatuurverwijzingen altijd bij de hand

Nieuwe applicatie vervangt Reference Manager en EndNote

Sinds kort heeft de RUG een campuslicentie op RefWorks, inclusief thuisgebruik en gebruik door alumni. RefWorks is een webapplicatie waarmee literatuurverwijzingen op een eenvoudige manier kunnen worden opgeslagen, beheerd en gebruikt.

RefWorks valt in de categorie gereedschap voor *reference management*, *personal bibliographic management* of *citation management*. Onze universiteit had voor dat doel al jaren twee andere programma's in huis, namelijk Reference Manager en EndNote, maar zal die licenties eind 2010 beëindigen. Waarom deze overgang naar RefWorks?

Wat kun je met RefWorks?

- Een literatuurdatabase aanmaken waarin literatuurverwijzingen kunnen worden opgeslagen uit bibliografische bestanden (bijv. Catalogus, PiCarta, WorldCat, Google Scholar, PubMed, Scopus en Web of Science) of van uitgeverij-sites (bijv. Elsevier ScienceDirect en Springer-Link). Het automatisch binnenhalen via RSS is ook mogelijk.
- Literatuurverwijzingen beheren: ordenen in mappen, verrijken met eigen trefwoorden, ontdebellen, doorzoeken en zelfs de volledige

documenten als attachment opnemen.

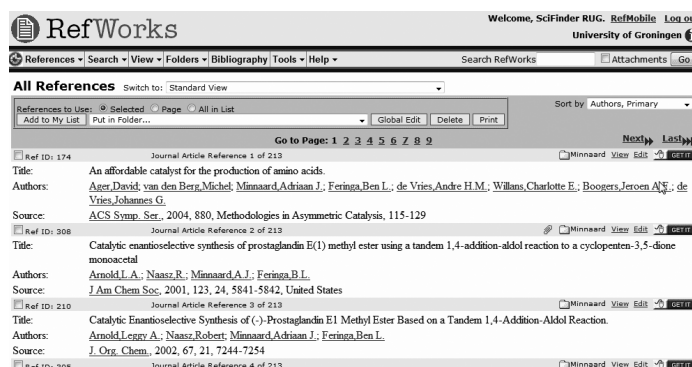
- Literatuurverwijzingen delen met anderen: documenten kunnen een literatuurlijst beschikbaar stellen aan studenten, en groepen onderzoekers of studenten kunnen samenwerken via gedeelde mappen of gedeelde accounts.
- Literatuur citeren (c.q. annoteren) in een document in Word of een ander tekstverwerkingsprogramma, waarna je volautomatisch een bibliografie kunt genereren in een stijl naar

keuze (bijv. APA, Chicago, MLA of de opmaakstijl van een specifiek tijdschrift).

Wat is er mis?

Niet zoveel eigenlijk. Wie eenmaal de hobbel genomen heeft om deze programma's te leren kennen en ze bovendien regelmatig gebruikt, zal er doorgaans tevreden over zijn. Maar die hobbel blijkt in de praktijk vrij groot te zijn.

In de ruim tien jaar dat de RUG beschikt over

- RUG-homepage voor RefWorks: www.rug.nl/bibliotheek/refworks
- Online tutorials voor de belangrijkste onderdelen van RefWorks: www.refworks.com/tutorial
- RefShare shared area voor de RUG: <http://bit.ly/refsharerug>
- RefShare-database met literatuur over RefWorks: <http://bit.ly/refworksrug>
- Homepage van RefWorks: www.refworks.com
- Mailadres voor RUG-gebruikersondersteuning en aanmelding workshops: refworks@rug.nl

Bijzondere functies van RefWorks

- Word-documenten formatteren met Write-N-Cite (Mac/Windows)
- Documenten van andere platforms (Linux) en tekstverwerkers (OpenOffice) formatteren met One Line/Cite View
- Z39.50-zoektoegang tot databases (PubMed en talloze catalogi)
- Import van gegevens via *Direct Export* uit tal van databases (waaronder EBSCOhost en Google Scholar)
- RSS-feeds op externe databases
- RefGrab-it: een *web-grabber* om webbronnen zonder directe exportondersteuning toch te kunnen importeren
- *Web-hosted attachments*, met een grote opslagcapaciteit per gebruiker, fulltext doorzoekbaar
- Flexibel systeem voor virtuele folders (*tagging*)
- Integratie met Nestor/Blackboard (*RefWorks Bridge Extension for Blackboard*)
- Integratie met SFX/RUGlinks
- Integratie met PubMed (directe link met de gegevens in PubMed)
- Integratie met Scopus (*live* links met de gegevens van een artikel in Scopus, inclusief de citatiegegevens)
- Beheersfuncties voor een *institutional administrator*, waaronder gebruiksstatistieken.

Reference Manager en later ook EndNote, is het gebruik ervan achtergebleven bij de verwachtingen en de mogelijkheden. Al te vaak horen we in de bibliotheek van onderzoekers of studenten dat ze wel eens een database hebben aangeemaakt of een cursus hebben gevolgd, maar dat ze het programma daarna niet meer hebben gebruikt. Als er dan een artikel of werkstuk geschreven moet worden, dan wordt de literatuurlijst toch weer 'met de hand' gemaakt.

Daar komt bij dat het softwarebeheer van de beide programma's relatief veel werk met zich meebrengt. Ongeveer elk jaar komt er wel een update van zowel Reference Manager als EndNote uit. Die updates, die zowel functies van het programma betreffen als invoerfilters en uitvoerstijlen, moeten telkens door het CIT worden geïnstalleerd en getest. Dat kost tijd en geeft vertraging: van Reference Manager is nu

bij de RUG versie 11 beschikbaar, terwijl er sinds zomer 2008 een versie 12 is; van EndNote is versie X2 beschikbaar en nog niet versie X3 van zomer 2009.

Waarom RefWorks?

RefWorks kan zo goed als alles wat Reference Manager en EndNote ook kunnen (waarbij EndNote zich de laatste jaren trouwens veel meer ontwikkeld heeft dan Reference Manager). In functionaliteit, snelheid en kracht doet RefWorks in weinig onder voor de beide andere programma's. Dat hebben we de afgelopen tijd via tests kunnen vaststellen.

Het belangrijkste voordeel van RefWorks ten opzichte van Reference Manager en EndNote is de grotere gebruiksvriendelijkheid: het programma heeft een lage instapdrempel, ook voor studenten en andere niet-*power users*.

Concentratie in de bedrijfstak

Tot midden jaren negentig waren er enkele tientallen programma's voor citation management op de markt, met allemaal hun eigen niche. Bij de RUG werd BiB/SEARCH gebruikt, een DOS-programma dat ophield te bestaan toen de maker ervan promoveerde en zijn horizon verlegde.

Sinds eind jaren negentig is de bedrijfstak gedomineerd door uitgeverigigant Thomson. Dochterbedrijf ISI, van huis uit de maker van de Science Citation Index en het Web of Science, kocht toen de drie bedrijfjes op die op dat moment de markt domineerden of veelbelovend waren: Reference Manager, EndNote en ProCite. Tot op de dag van vandaag worden deze programma's alle drie in de lucht gehouden, als evenzevele wasmiddelmerken – want qua functionaliteit ontlopen ze elkaar niet veel.

RefWorks is geïntroduceerd in 2002 nota bene door de oorspronkelijke ontwikkelaars en eigenaren van Reference Manager. Naar verluidt is bij de overname van Reference Manager bedongen dat de verkopende partij vijf jaar lang geen concurrerende activiteiten mocht ondernemen. Toen die embargoperiode voorbij was, is RefWorks gelanceerd. Zakelijk gezien was RefWorks onderdeel van CSA. Na een fusie in 2006 is het onderdeel van ProQuest.

RefWorks heeft geleidelijk aan een markt veroverd, in hoofdzaak bij universiteiten en andere instellingen voor hoger onderwijs. Als 'tegenoffensief' heeft Thomson een paar jaar geleden EndNote Web gelanceerd, maar dat lijkt *too little, too late* geweest te zijn.

Hoewel er nog altijd een aantal kleinere programma's bestaan, lijkt de markt nu wel verdeeld en zijn de posities ingenomen sinds ProQuest een coalitie is aangegaan met Elsevier. Zulke coalities hebben trouwens voor- en nadelen. Zo kiest Elsevier's Scopus voor een optimale ondersteuning (direct export) van RefWorks, terwijl concurrent Web of Science kiest voor EndNote c.s. en geen direct exportfunctie heeft naar RefWorks..

Andere voordelen van RefWorks hebben te maken met het feit dat het een *webapplicatie* is:

- Het is platformafhankelijk (een standaard webbrowser is genoeg).
- Er zijn geen kosten voor installatie en updates (*zero maintenance*).
- Nieuwe functies, filters en stijlen komen automatisch voor alle gebruikers beschikbaar.
- Gebruikers kunnen hun database vanaf elk werkstation benaderen en gemakkelijk delen met anderen (*sharing* en *web publishing*).

Reference Manager en EndNote daarentegen moeten op elk werkstation geïnstalleerd worden en draaien alleen op de platforms Windows (beide) en Mac OS (alleen EndNote). EndNote heeft overigens wel een (lichtgewicht) webpendant, EndNote Web – waarvan onze licentie is gekoppeld aan die op Web of Science – maar die kan zich voornamelijk niet meten met RefWorks.

De Bibliotheek beoogt dus met RefWorks een lagere instapdrempel en een kortere leertijd voor medewerkers en studenten. Voor het CIT is vooral de reductie van de beheerslast van de software van belang. We zijn trouwens bepaald niet de eerste universiteit die deze keuze maakt. Harvard, Yale, Princeton en Stanford onder andere zijn ons voorgegaan, evenals in Europa Aarhus en Münster, en in Nederland Utrecht, Rotterdam en Nyenrode. Men zet in op RefWorks als campusbrede dienst en ondersteunt een programma als EndNote hooguit nog als aanvulling daarop.

Overgang

De RUG heeft besloten om de licenties op Reference Manager en EndNote nog te laten doorlopen tot eind 2010. Daarna worden beide programma's van het netwerk gehaald en kun je er alleen nog verder mee werken na aankoop van een eigen exemplaar van de software.

We realiseren ons dat de overgang naar RefWorks voor bestaande gebruikers van Reference Manager en EndNote een tegenvaller zal zijn omdat zij tijd in deze programma's geïnvesteerd hebben. Maar gelukkig kunnen de opgebouwde literatuurdatabases goed worden overgezet naar RefWorks. De Bibliotheek neemt het op zich om daarbij te helpen.

Nieuwe gebruikers kunnen met RefWorks zonder veel moeite aan de slag. Om hen op gang te helpen, organiseert de Bibliotheek onder andere maandelijks een workshop in de Universiteitsbibliotheek. Na een inleidende demonstratie van RefWorks van maximaal een uur kan men onder begeleiding verder werken aan een eigen literatuurdatabase. Daarnaast kan de Bibliotheek op de verschillende locaties maatwerk leveren, bijvoorbeeld voor groepen medewerkers of studenten van een bepaalde faculteit.

Met de afdeling Opleidingen van het CIT van de RUG is afgesproken dat de workshops RefWorks door de Bibliotheek zullen worden verzorgd. Wel zal het CIT in de cursussen Publiceren met Word waar nodig aandacht besteden aan de interactie met RefWorks. In de loop van 2010 zullen de Bibliotheek en het CIT een en ander evalueren.

Voor de RUG-ondersteuning van RefWorks is een centraal mailadres beschikbaar, evenals een centrale homepage met informatie over diverse aspecten van het werken met RefWorks.